

HİKÂYE HARİTASI ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

A Study of Validity and Reliability of Story Mapping Scale¹

Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ²,

Ebru BOZPOLAT³

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin hikâye haritası yöntemine ilişkin görüşlerini ortaya koyabilecek geçerli ve güvenilir bir hikâye haritası ölçeği (HHÖ) geliştirmektir. Araştırmaya Sivas İl merkezinde seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenen yedi ilköğretim okulunda 5. sınıfta öğrenim gören 302 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 152'si kız, 150'si de erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Yapılan faktör analizi sonucunda üç faktör ve 20 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Faktörler 'fayda' (α :.818), 'kullanışlılık' (α :.855) ve 'etki' (α :.683) olarak adlandırılmıştır. Ölçeğinin tümünün Cronbach alpha güvenirlik katsayısı .838 olarak belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin faktör yüklerinin .501 ile .765 arasında değiştiğini ve açıkladığı toplam varyansın % 48.505 olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre üç faktörlü modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2=301.161$, $sd=167$, $RMSEA=.050$, $NFI=.92$, $CFI=.96$, $GFI=.91$ $AGFI=.89$ ve $SRMR=.049$). Elde edilen sonuçlar ışığında; ölçeğin, geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekte bulunan maddelerin öğrencilerin hikâye haritası yöntemine ilişkin görüşlerini ortaya koyacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu ölçek, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin hikâye haritası yöntemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla geliştirilen ilk ölçme aracı olması açısından önemlidir.

Anahtar kelimeler: Hikâye haritası, hikâye haritası ölçeği, ilköğretim okulu, ilköğretim öğrencisi, ölçek geliştirme

ABSTRACT

The aim of this study is to develop a valid and reliable story mapping scale that will help primary school students emphasize their views about story mapping method. Totally 302 fifth grade primary school students from seven primary schools selected randomly in Sivas city center participated in the study. The study included 152 male and 150 female students. According to the factor analysis results, a scale including 20 items with three factors was developed. The factors were named as 'benefit (α :.818)', 'usefulness'(α :.855) and 'effect' (α :.683). Cronbach alpha reliability coefficient of the total scale was calculated to be .838. Exploratory factor analysis showed that the factor loadings ranged between .501 and .765 and they explained 48.505 % of the total variance. According to the results of confirmatory factor analysis fit index values of the three-factor model were $\chi^2=301.161$, $df=167$, $RMSEA=.050$, $NFI=.92$, $CFI=.96$, $GFI=.91$ $AGFI=.89$ and $SRMR=.049$. The results revealed that the scale was valid and reliable. It is expected that the items will contribute students express their opinions toward story mapping method. In addition, this scale is important as it is the first scale developed to measure primary school students' perceptions of story mapping method.

Key words: Story mapping method, story mapping scale, primary school, primary school student, scale development

GİRİŞ

Hikâye haritası, hikâyenin parçalarının birbiriyle ilişkisini okuyucuya öğreten ve hikâyenin temel elemanlarına okuyucunun dikkatini çekmek için bu elemanların şemalarla verildiği bir şema-

¹ Bu çalışma Ebru BOZPOLAT'ın Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Doç. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ'in danışmanlığında yürüttüğü "Türkçe Dersinde Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon Tekniği ile Kullanılan Hikâye Haritası Yönteminin Öğrencilerde Okuduğunu Anlama Becerisini Geliştirmeye Etkisi" başlıklı Doktora tezinden türetilmiştir.

² Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, nurigomleksiz@yahoo.com

³ Yrd. Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, e.bozpolat@hotmail.com

yapı tekniğidir (Sorrell, 1990: 360). Hikâye haritası, hikâye elemanlarının bir kısmının veya tamamının ve bu elemanlar arasındaki ilişkinin grafik şeklinde sunumudur (Davis ve McPherson, 1989: 232; Mathes ve Fuchs, 1997: 22).

Öğrenciler, harita üzerinde resmedilen her ögeyi analiz ederken (Mathes ve Fuchs, 1997: 23) hikâyede yer alan bilgi birimlerinin düzenlenmesine ve kodlanmasına yardımcı olan şema tekniğini hikâyeye uyarlar. Bu doğrultuda; hikâye haritası karmaşık durumlarda öğrenene yol gösteren bir yöntemdir. Hikâye haritası yöntemiyle ulaşılmak istenen amaç; öğrencilerin belli bir süre sonunda hikâye haritası olarak verilen görsel materyali kullanmadan zihninde hikâye elemanlarıyla ilgili bir hikâye yapısı oluşturmak, ön bilgileri ile öyküdeki bilgi birimleri arasında bir bağ kurmasını ve kurduğu benzerliği arttırmasını sağlamak ve metinleri anlamalarını sağlayan düşünce yapılarının geliştirmelerine katkı sağlamaktır (Sorrell, 1990: 346). Bu yöntem, öğrencilerin hikâyenin her bir bölümünü veya bölümlerdeki öğelerinin birbirleri ile olan ilişkilerini kavramalarına yardımcı olur. Ayrıca okuduğunu anlama çalışmaları ile öğrencilerin belirli bir şemayı izleyerek metin içerisindeki önemli ve önemsiz bilgileri daha kolay ayırt edebilmesi ve hikâyeyi özetleyebilmesini sağlamak tadır (Akyol, 1999).

Yapılan alan yazın taraması sonucunda; araştırmalarda genel olarak, hikâye haritası kullanımının öğrencilerde okuduğunu anlamayı geliştirdiği ve öğrenci başarısını olumlu etkilediği görülmüştür (Idol, 1987; Idol ve Croll, 1987; Baumann ve Bergeron, 1993; Davis, 1994; Gardill ve Jitendra, 1999; Akça, 2002; Bozkurt, 2005; Burgul Öztoprak, 2006; Duman, 2006; Işıkdöğün, 2009; Tran, 2009; Kuruyer, 2010; Stringfield, Luscre ve Gast, 2011).

Bu doğrultuda etkili olduğu ifade edilen hikâye haritası yöntemine ilişkin öğrenci görüşlerinin alınması da önem kazanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin hikâye haritası yöntemine ilişkin görüşlerini ortaya koyabilecek geçerli ve güvenilir bir hikâye haritası ölçeği (HHÖ) geliştirmektir. HHÖ'nün geliştirilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu ölçeğin geliştirilmesi araştırmacılara ve eğitimcilere kaynaklık etmesi açısından da önemli görülmektedir.

YÖNTEM

Çalışma ilköğretim düzeyinde öğrenciler için hikâye haritası ölçeği geliştirme çalışmasıdır. Ölçek geliştirmeye ilişkin bu süreçte; önce ölçek geliştirmeye ilişkin ön bilgiler tamamlanmıştır. Daha sonra sırasıyla ölçek maddelerini hazırlama, kapsam geçerliği için uzman görüşüne sunma, ön uygulama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi kullanılmış ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, Sivas il merkezinde yer alan seçkisiz (random) örnekleme yoluyla belirlenen yedi ilköğretim okulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu doğrultuda; çalışma grubu 152 kız (% 50, 3) ve 150 erkek öğrenci (% 49,7) olmak üzere 302 öğrenciden oluşmaktadır.

Ölçek maddelerinin hazırlanması

Ölçek geliştirilmeden önce alan yazın taraması yapılmış ve nasıl ölçek geliştirileceğine ilişkin ön bilgiler tamamlanmıştır (Tezbaşaran, 1997; Şencan, 2005; Yılmaz ve Çelik, 2009; Çokluk, Ö.; Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Büyüköztürk, 2010). Daha sonra, öğrencilerin HHÖ'ye ilişkin görüşlerini ölçebileceği düşünülen maddeler hazırlanarak bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçek olumlu ve olumsuz maddelerin yer aldığı beşli Likert tipinde tasarlanmıştır. Bu doğrultuda, 18 olumlu ve 10 olumsuz madde olmak üzere 28 madde hazırlanmıştır. Beşli Likert tipine göre hazırlanan ölçek; "tamamen=5", "çok=4", "orta=3", "az=2", "hiç=1" biçiminde derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan olumsuz maddeler ters kodlanmıştır.

Kapsam Geçerliliği

Hazırlanan maddeler, kapsam geçerliliğini sağlamak için uzman görüşüne sunulmuştur. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünden iki, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünden bir ve Türkçe Eğitimi Bölümünden iki öğretim üyesi ile iki Türkçe ve üç sınıf öğretmeni tarafından incelenen maddelere ilişkin görüşler alınarak bazı düzeltme ve elemelerin yapılmasına karar verilmiştir. Ölçek geliştirilirken önemli görülen bir nokta da ölçeğin uygulanacağı öğrencilerin yaş grubudur. Bu amaçla, maddelerin ifade edilmesinde yaş grubu dikkate alınmış; daha yalın bir dil kullanılması, daha kısa, açık ve net cümleler kurulması üzerinde durulmuştur. Bu işlemler sonucunda, 17 olumlu ve 8 olumsuz toplam 25 maddeden oluşan taslak ölçek oluşturulmuştur. Böylece hazırlanan taslak ölçek, pilot uygulama için hazır hâle getirilmiştir.

Ön uygulama çalışması

Taslak ölçek, Sivas il merkezinde yer alan yedi ilköğretim okulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerine okul idarelerinden ve öğretmenlerinden izin alınarak uygulanmıştır. Okullarda toplam 315 öğrenciye ulaşılmıştır. Ancak 12 ölçeğin kurallara uygun doldurulmadığı tespit edilmiş ve değerlendirmeden çıkarılmıştır. Böylece 302 ölçek formu üzerinden değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamalardan güvenilir sonuçlar almak için ölçeğin uygulandığı örneklem grubunun madde sayısının en az beş katı olması beklenmektedir (Bytman ve Cramer, 2001: 263; Akt. Tavşancıl, 2010: 51). Bu nedenle, 25 maddeden oluşan taslak ölçek için 302 sayısının oldukça iyi olduğu söylenebilir.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde SPSS 16 ve LISREL 8 programlarından yararlanılmıştır. Analizlerde; faktör analizinde açımlayıcı faktör analizi ile doğrulayıcı faktör analizi kullanılmış, elde edilen ölçeğin faktör yükleri, açıklanan varyans oranları ve güvenirlikleri hesaplanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, hikâye haritası ölçeğini geliştirmeye ilişkin açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi güvenirlilik çalışmalarına yönelik bulgular yer almaktadır.

Açımlayıcı faktör analizine ilişkin bulgular

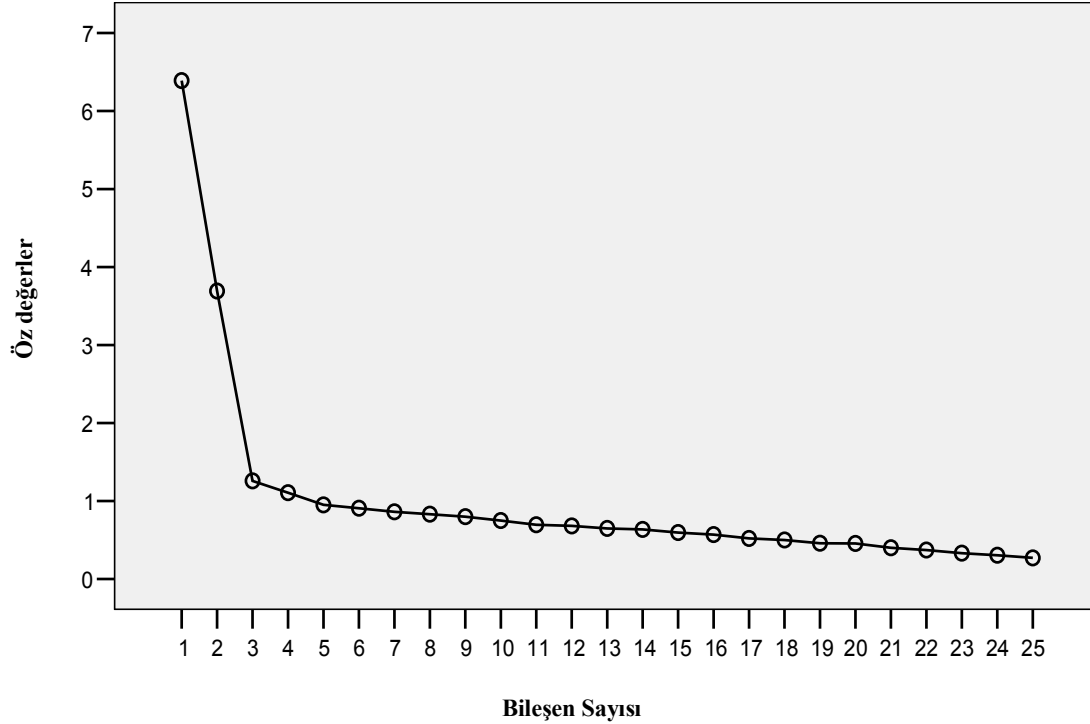
Hazırlanan ölçeklerin yapı geçerliliğini ortaya koymak amacıyla yapılan analizlerden biri, faktör analizidir (Şencan, 2005: 384; Büyüköztürk, 2010: 123). Bu amaçla, hazırlanan HHÖ'nün yapı geçerliliğini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi, birbiriyle ilişkili değişkenleri bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler) bulmayı, keşfetmeyi amaçlar. Yani faktör analizi, aynı yapıyı veya niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir tekniktir (Büyüköztürk, 2010: 123).

Faktör analizi yapmadan önce, faktör analizin uygulanabilir olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, mevcut örneklemde elde edilen verilerin yeterliliğini sınamak için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ve evrendeki dağılımın normallliğini sınamak için ise Bartlett testi uygulanmıştır (Pallant, 2005: 174; Büyüköztürk, 2010: 126; Tavşancıl, 2010: 50-51). Bu bilgiden hareketle; taslak ölçeğe ilişkin KMO değeri .882, Bartlett testi sonucu 2512.090 olarak belirlenmiş ve test sonucunun istatistiksel olarak anlamlı olduğu ortaya konmuştur ($p=.000$). Bilindiği gibi KMO değerinin 1'e yaklaşması (Tavşancıl, 2010: 50), Bartlett testinin anlamlı çıkması (Büyüköztürk, 2010: 126) istenen bir durumdur. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, faktör analizi yapılması için değerlerin uygun olduğunu göstermektedir.

Açımlayıcı faktör analizi yapılırken öncelikle maddelerin faktör yükleri dikkate alınmıştır. Bir ölçeğin faktör yapısı oluşturulurken alt kesme noktasının .30 ile .40 arasında alınabileceği belirtilmektedir (Neale ve Liebert, 1980; Akt. Tavşancıl, 2010: 48). Büyüköztürk (2010: 124) ise bir faktördeki maddelerin faktör yüklerinin .45 ve üstünde olmasının iyi bir seçim olacağını, ancak

uygulamada az sayıda madde için bu sınır değerini .30'a indirilebileceğini ifade etmiştir. Bu çalışma için faktör değerlerinin alt kesme noktası .30 olarak belirlenmiştir. Ayrıca maddelerin tek bir faktörde yüksek yük değerine, diğer faktörlerde düşük yük değerine sahip olması durumunda ise en yüksek yük değeri ile bu değerden sonra en yüksek olan yük değeri arasındaki farkın olabildiğince yüksek olması ve en az .10 olması gerektiği belirtilmiştir (Büyüköztürk, 2010: 125).

HHÖ'nün faktör desenini ortaya koymak amacıyla faktörleşme yöntemi olarak temel bileşenler analizi; döndürme yöntemi olarak da dik döndürme yöntemlerinden maksimum değişkenlik (varimax) seçilmiştir. Ölçeğin faktör sayısı, araştırmacılar tarafından aşağıda yer alan Scree plot diyagramı temel alınarak belirlenmiştir.

Şekil 1. Scree plot diyagramı

Scree plot çiziminde; üç ana kırılma olduğu, üçüncü faktörden sonra eğrinin yaklaşık olarak aynı doğrultuda ilerlediği görülmüş ve ölçeğin üç faktörlü bir yapıda olmasına karar verilmiştir. Bu işlemlerin ardından, ölçekten varimax döndürmesi sonucunda faktör yükü .30'un altında kalan ve birden çok faktörde yer alıp farkı .10'un altında olan üç madde (9, 11 ve 21. maddeler) elenmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin bulgular

Bir sonraki aşama olarak, elde edilen modelin doğruluğunu test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi işlemine geçilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi, daha önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığının test edildiği bir analizdir (Çokluk ve diğ., 2010: 274). Analiz sonucunda, t değerleri düşük çıkan iki madde (12. ve 14. madde) modelin uyum iyiliğini artırmak için ölçekten çıkarılmıştır. Bu doğrultuda, açımlayıcı faktör analizi sonucu üç, doğrulayıcı faktör analizi sonucu iki madde olmak üzere toplam beş maddenin çıkarılması gerektiğine karar verilmiştir. Sonuç olarak; faktör yükü .501 ile .765 arasında değişen, üç faktörlü ve 20 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir.

Elde edilen ölçekteki maddelerin faktör yükleri, açıklanan varyans oranları ve güvenilirlikleri Çizelge 1'de sunulmuştur.

Çizelge 1. Hikâye haritası ölçeğinin faktör analizi sonuçları

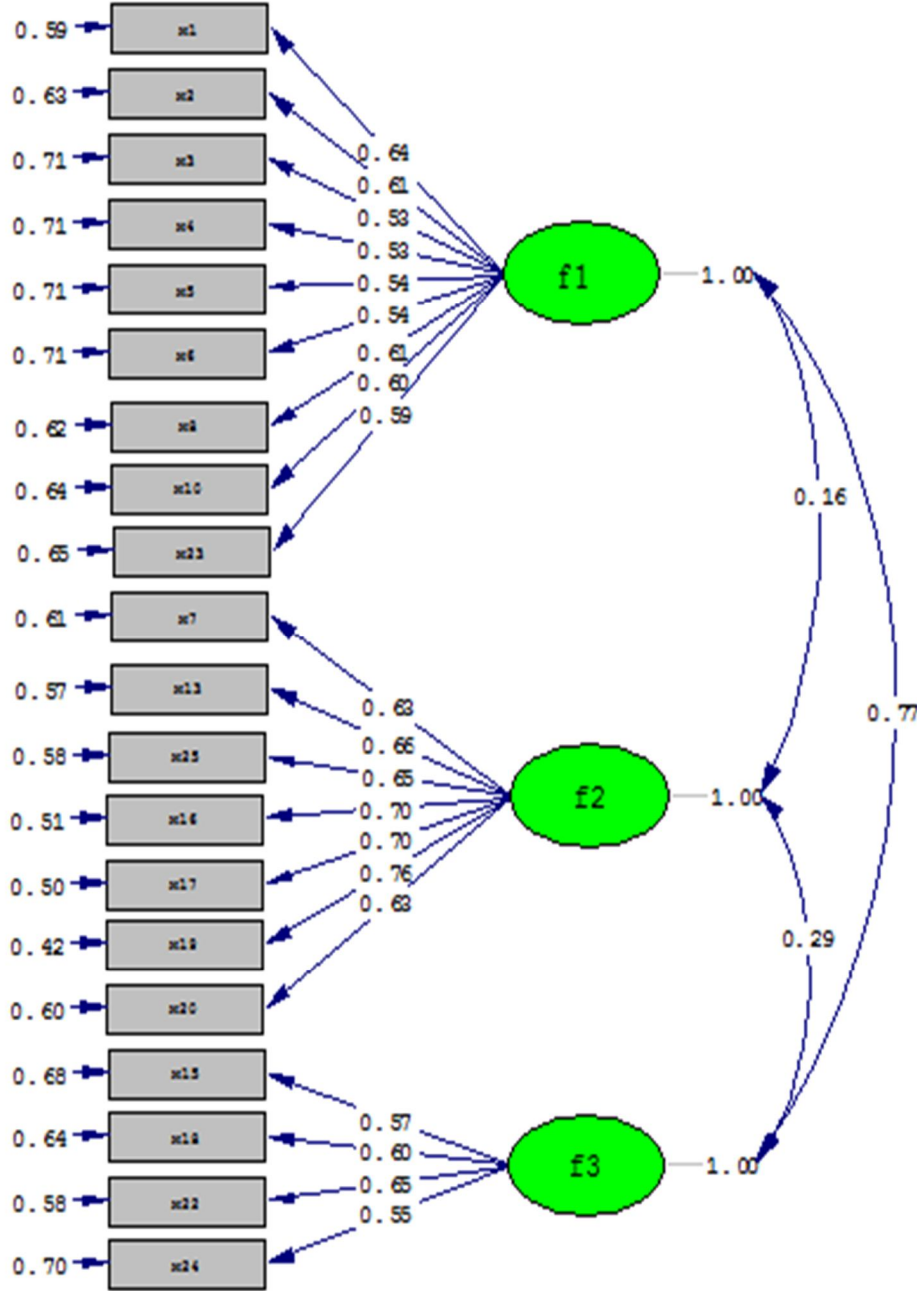
M. no	Maddeler	Faktör yükü	Varyans	Cronbach Alpha
1. Faktör: Fayda				
1	Hikâye haritası, hikâyenin temel unsurlarına dikkatimi çeker.	.600	18.470 (Özdeğer: 5.11)	.818
2	Hikâye haritası, hikâyeyi daha kolay anlamamı sağlar.	.655		
3	Hikâye haritası, hikâye unsurları arasındaki ilişkiyi kavramamı kolaylaştırır.	.657		
4	Hikâye haritası, hikâye unsurlarını daha kolay ayırt etmemi sağlar.	.516		
5	Hikâye haritası, hikâyedeki karmaşık durumları basitleştirir.	.654		
6	Hikâye haritası kullanmak, hikâyeyi hatırlamamı kolaylaştırır.	.536		
8	Hikâye haritası önemli ve önemsiz bilgiyi birbirinden daha kolay ayırt etmemi sağlar.	.605		
10	Hikâye haritası kullanarak bilgileri düzenli öğrenirim.	.682		
23	Hikâye haritası okuduğumu anlamada etkili bir yöntemdir.	.566		
2. Faktör: Kullanışlılık				
7	Hikâye haritası kullanmak, hikâyeyi hatırlamamı zorlaştırır.	.702	18.843 (Özdeğer: 3.37)	.855
13	Hikâye haritası kullanmak zaman kaybettirir.	.717		
16	Hikâye haritasını karmaşık buluyorum.	.756		
17	Hikâye haritası ile öğrenmekte zorlanırım.	.757		
19	Hikâye haritası kullanmak sıkıcıdır.	.765		
20	Derste hikâye haritası kullanmayı sevmem.	.664		
25	Hikâye haritası kullanışlı bir yöntem değildir.	.724		
3. Faktör Etki				
15	Hikâye haritası ile öğrendiklerim daha kalıcı olur.	.501	11.192 (Özdeğer: 1.22)	.683
18	Hikâye haritası kullanmak eğlencelidir.	.730		
22	Hikâye haritası kullanmak derse olan ilgimi artırır.	.662		
24	Derste hikâye haritası kullanmaktan hoşlanırım.	.667		
KMO=.858 Bartlett testi=1900.615 Cronbach Alpha=.838 Top. varyans=48.505				

Ölçeğin faktör yapısı belirlendikten sonra, güvenilirlik hesaplamalarına geçilmiştir. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha katsayısı .838 olarak bulunmuştur. Veri toplama aracı olarak kabul gören bir ölçeğin güvenilirlik katsayısının .70 ve üzerinde olması gerektiği (Pallant, 2005: 90; Büyüköztürk, 2010: 171) görüşü dikkate alınarak ölçeğin güvenilirliğinin iyi olduğu söylenebilir. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans % 48.505 olarak hesaplanmıştır. Açıklanan varyansın % 40 ile % 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilmektedir (Scherer, Wiebe, Luther ve Adams, 1988; Akt. Tavşancıl, 2010: 48).

Ölçeğin alt boyutları dikkate alındığında ise birinci alt boyutta; 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 ve 23. maddelerin yer aldığı görülmektedir. Bu maddelerde daha çok hikâye haritasının faydalarına ilişkin maddeler yer aldığından bu boyut, "**Fayda**" olarak isimlendirilmiştir. Fayda boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .818 olarak hesaplanmış ve bu boyutun toplam varyansın % 18.470'ini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin ikinci alt boyutunda; 7, 13, 16, 17, 19, 20 ve 25. maddelerin yer aldığı görülmektedir. Maddelerden hareketle bu boyut, "**Kullanışlılık**" olarak isimlendirilmiştir. Güvenirlik katsayısı .855 olarak belirlenen bu boyutun toplam varyansın % 18.843'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Ölçeğin 15, 18, 22 ve 24. maddelerinin yer aldığı üçüncü alt boyut ise "**Etki**" olarak isimlendirilmiştir. Bu alt boyuta ilişkin güvenilirlik katsayısı .683 olarak hesaplanmış ve bu boyutun toplam varyansın % 11.192'sini açıkladığı görülmüştür. Daha sonra ölçeğin son hâline ilişkin KMO ve Bartlett testi sonuçları hesaplanmıştır. Buna göre, ölçeğin KMO değeri .858; Bartlett testi sonucu ise 1900.615'tir.

Bu işlemlerden sonra, ölçeğin faktör yapı modeli LISREL programından yararlanılarak doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Öncelikle, uyum istatistikleri hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, uyum iyiliği indeksi GFI=.91 ve düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi AGFI=.89 olarak belirlenmiştir. GFI ve AGFI'nın .95 üzeri olması mükemmel, .90 üzeri olması iyi

uyuma karşılık gelmektedir (Hooper, Caughlan ve Mullen, 2008; Akt. Çokluk ve diğ., 2010: 312; Yılmaz ve Çelik, 2009: 44). Bu durumda, GFI ve AGFI'nın iyi uyuma sahip olduğu söylenebilir. Standardize edilmiş RMR uyum indeksi SRMR=.049 olarak hesaplanmıştır. SRMR'ın .05'in altında olması mükemmel uyuma, .08'nin altında olması iyi uyuma (Brown, 2006: Akt. Çokluk ve diğ., 2010: 312; Yılmaz ve Çelik, 2009: 41) karşılık gelmektedir. Buna göre SRMR'ın mükemmel bir uyuma sahip olduğu söylenebilir. Normlaştırılmış uyum indeksi NFI=.92, normlaştırılmamış uyum indeksi NNFI=.95 ve karşılaştırılmalı uyum indeksi CFI=.96 olarak belirlenmiştir. NFI, NNFI ve CFI uyum indekslerinin .95 olması mükemmel uyuma, .90 olması iyi uyuma karşılık gelmektedir (Sümer, 2000: Akt. Çokluk ve diğ., 2010: 312; Yılmaz ve Çelik, 2009: 43). Bu durumda, NNFI ve CFI'nin mükemmel; NFI'nin iyi uyum gösterdiği söylenebilir.

Chi-square= 301.61, df=167, p-value= .00, RMSEA=.05

Şekil 2. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin path diyagramı

Şekil 2’de elde edilen bulgular incelendiğinde, Chi-Square (X^2)=301.61 ve sd=167 olduğu görülmektedir. Bu değerler birbirine oranlandığında X^2/sd uyum iyiliği oranının 1.81 (301.61/167=1.81) olduğu görülmektedir. Bu oranın 3’ün altında olması, mükemmel uyum (Kline, 2005; Sümer, 2000; Akt. Çokluk ve diğ., 2010: 324) olarak ifade edilir. Bu durumda elde edilen oran, mükemmel uyum olduğunu göstermektedir. Yaklaşık hataların ortalama karekökü RMSEA=.05 olarak belirlenmiştir. RMSEA’nın .05’ten küçük veya eşit olması uyumun mükemmel, .08’den küçük olması uyumun iyi olduğu şeklinde ifade edilir (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Akt. Çokluk ve diğ., 2010: 324; Yılmaz ve Çelik, 2009: 40). Buna göre, RMSEA’nın mükemmel uyum gösterdiği söylenebilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, GFI, AGFI ve NFI’nın iyi uyuma; SRMR, NNFI, CFI, RMSEA ve X^2/sd oranının mükemmel bir uyuma sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda, modelin kabul edilebilir sınırlar içinde mükemmel yakın uyum gösterdiği söylenebilir. Bu çerçevede, HHÖ’nün 20 maddeden oluşan üç faktörlü yapısının bir model olarak doğrulandığı ifade edilebilir.

Hazırlanan ölçek için faktör analizi ile ilgili bütün işlemler yapıldıktan sonra ölçek geliştirme işlemi tamamlanmış ve HHÖ son şeklini almıştır (EK 2). Ölçek; 13 olumlu, 7 olumsuz madde olmak üzere 20 maddeden oluşmaktadır. Beşli Likert tipine göre hazırlanan ölçek; “tamamen=5”, “çok=4”, “orta=3”, “az=2”, “hiç=1” biçiminde derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan olumsuz maddeler ters kodlanmıştır. Bu şekilde yapılan kodlama sonucunda, ölçekten alınan en yüksek puan 100 ve en düşük puan ise 20 şeklinde hesaplanmıştır. Hikâye haritası ölçeğinin puan aralıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Çizelge 2. Hikâye haritası ölçeğine ilişkin puan aralıkları

Dereceler	Olumlu	Olumsuz
Tamamen	4.21 - 5.00	1.00 - 1.80
Çok	3.41 - 4.20	1.81 - 2.60
Orta	2.61 - 3.40	2.61 - 3.40
Az	1.81 - 2.60	3.41 - 4.20
Hiç	1.00 - 1.80	4.21 - 5.00

SONUÇ VE ÖNERİLER

Görüldüğü gibi doğrulayıcı faktör analizinde GFI, AGFI, NFI, NNFI ve CFI’in .95 üzeri olması mükemmel uyumun, .90 üzeri olması iyi uyumun; SRMR’ın .05’in altında olması ve RMSEA’nın .05’e eşit veya altında olması mükemmel uyumun, .08’nin altında olması iyi uyumun ve X^2/sd uyum iyiliği oranının 3’ün altında olması mükemmel uyumun göstergesidir. Bu doğrultuda; analiz sonucu elde edilen GFI=.91, AGFI=.89, NFI=.92, NNFI=.95, CFI=.96, X^2/sd =1.81, SRMR=.049, RMSEA=.05 değerleri genel olarak ölçeğin faktör yapısının uyumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, GFI, AGFI ve NFI’nın iyi uyuma; SRMR, NNFI, CFI, RMSEA ve X^2/sd oranının mükemmel bir uyuma sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda, modelin kabul edilebilir sınırlar içinde mükemmel yakın uyum gösterdiği söylenebilir. Bu çerçevede, HHÖ’nün 20 maddeden oluşan üç faktörlü yapısının bir model olarak doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .838 olarak bulunmuştur. Veri toplama aracı olarak kabul gören bir ölçeğin güvenilirlik katsayısının .70 ve üzerinde olması gerektiği görüşü dikkate alınarak ölçeğin güvenilirliğinin iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin açıkladığı toplam varyans % 48.505 olarak hesaplanmıştır. Böylece bir ölçek için açıklanan varyansın % 40 ile % 60 arasında olmasının yeterli olacağı görüşü de sağlanmıştır.

Ölçeği oluşturan maddelerin özellikleri doğrultusunda birinci faktör “fayda”, ikinci faktör “kullanışlılık” ve üçüncü faktör “etki” olarak belirlenmiştir. Fayda boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .818, kullanışlılık boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .855 ve etki boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .683 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra ölçeğin KMO ve Bartlett testi sonuçları hesaplanmıştır. Buna göre, ölçeğin KMO değeri .858; Bartlett testi sonucu ise 1900.615 olarak bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlar ışında; ölçeğin, geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekten elde edilen sonuçların öğrencilerin hikâye haritası yöntemine ilişkin görüşlerini ortaya koyacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu ölçek, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin hikâye haritası yöntemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla geliştirilen ilk ölçme aracı olması açısından önemlidir.

Araştırmacılara geliştirilen HHÖ'den farklı sınıf düzeylerinde betimsel ya da deneysel çalışmalarda yararlanmaları ve elde edilen sonuçların karşılaştırılması önerilir. Öğretmenlere de sınıflarında öğrencilerinin hikâye haritası yöntemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ölçekten yararlanması önerilir.

KAYNAKLAR

Akça, G. (2002). Hikâye haritası yönteminin, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama beceri düzeyleri üzerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Akyol, H. (1999). Hikâye haritası yöntemiyle metin öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 142.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/medergi/15.htm>.

Baumann, J. F. ve Bergeron, B. (1993). Story-map instruction using children's literature: Effects on first graders' comprehension of central narrative elements. *Journal of Reading Behaviour*, 25, 407-437.

Bozkurt, Ü. (2005). Hikâye haritası yönteminin okuduğunu anlama düzeyine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Burgul Öztoprak, F. (2006). Öykü öğretiminde öykü haritası kullanımının okuduğunu anlama üzerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (11. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Çokluk, Ö.; Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik. SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Davis, Z. T. ve McPherson, M. D. (1989). Story map instruction: A road map for reading comprehension. *The Reading Teacher*, 43 (3), 232-240.

Davis, Z. T. (1994). Effects of prereading story mapping on elementary readers' comprehension. *Journal of Educational Research*, 87 (6), 353-360.

Duman, N. (2006). Hikâye haritası yönteminin eğitilebilir okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gardill, M. C. ve Jitendra, A. K. (1999). Advanced story map instruction: Effects on the reading comprehension of students with learning disabilities. *Journal of Special Education*, 33 (1), 2-17.

Idol, L. (1987). Group story mapping: A comprehension strategy for both skilled and unskilled readers. *Journal of Learning Disabilities*, 20 (4), 196-205.

Idol, L. ve Croll, V. J. (1987). Story-mapping training as a means of improving reading comprehension. *Learning Disability Quarterly*, 10 (3), 214-229.

Işıkdöğün, N. (2009). Hikâye haritası tekniğinin zihin engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini kazanmalarındaki etkililiği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kuruyer, H. G. (2010). İkili kodlama kuramı destekli hikâye haritası öğretiminin hikâye analizine ve yazımına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Mathes, P. G. ve Fuchs, D. (1997). Cooperative story mapping. *Remedial & Special Education*, 18 (1), 20-27.

Hikâye Haritası Ölçeğine İlişkin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması.

Pallant, J. (2005). *SPSS Survival Manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for windows (Version 12)*, New York: Open University Press.

Sorrell, A. L. (1990). Three reading comprehension strategies: tells, story mapping and qars. *Academic Therapy*, 25 (3), 359-368.

Stringfield, S., Luscre, D. ve Gast, D.L. (2011). Effects of a story map on the accelerated reader post-reading test scores in students with high functioning autism. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 26, 218-229.

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlilik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. (4. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.

Tran, L. (2009). "Can we use a story map?": Using a story map graphic organizer to improve student's narrative writing. ProQuest Dissertations and Theses. USA: University of California.

Yılmaz, V. ve Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi-I. Temel kavramlar, uygulamalar, programlama*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

EKLER

EK 1. Hikâye haritası ölçeğine ilişkin faktör analizi değerleri

Çizelge 3. Hikâye haritası ölçeğinde yer alan maddelerin faktör analizi değerleri

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Çıkan maddeler
M1	.587		.316	
M2	.624			
M3	.613			
M4	.462		.358	
M5	.655			
M6	.508			
M7		.701		
M8	.602			
M9	.445		.424	*
M10	.664			
M11	.448		.420	*
M12	.366		.524	*
M13		.704		
M14	-.448	.324		*
M15			.574	
M16		.751		
M17		.746		
M18			.750	
M19		.772		
M20		.666		
M21	.475		.435	*
M22			.678	
M23	.529		.342	
M24			.546	
M25		.730		

EK 2. Hikâye haritası ölçeği

HİKÂYE HARİTASI ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda hikâye haritası yöntemine ilişkin 20 maddeden oluşan bir ölçek yer almaktadır. Ölçekteki maddeler karşısında görüşünüzü belirteceğiniz beş seçenek bulunmaktadır. Her bir maddeyi dikkatle okuduktan sonra bu seçeneklerden size en uygun olanı işaretleyiniz.

Cinsiyetiniz : () Kız () Erkek

MADDELER		Tamamen	Çok	Orta	Az	Hiç
1.	Hikâye haritası, hikâyenin temel unsurlarına dikkatimi çeker.					
2.	Hikâye haritası, hikâyeyi daha kolay anlamamı sağlar.					
3.	Hikâye haritası, hikâye unsurları arasındaki ilişkiyi kavramamı kolaylaştırır.					
4.	Hikâye haritası, hikâye unsurlarını daha kolay ayırt etmemi sağlar.					
5.	Hikâye haritası, hikâyedeki karmaşık durumları basitleştirir.					
6.	Hikâye haritası kullanmak, hikâyeyi hatırlamamı kolaylaştırır.					
7.	Hikâye haritası kullanmak, hikâyeyi hatırlamamı zorlaştırır.					
8.	Hikâye haritası önemli ve önemsiz bilgiyi birbirinden daha kolay ayırt etmemi sağlar.					
9.	Hikâye haritası kullanarak bilgileri düzenli öğrenirim.					
10.	Hikâye haritası kullanmak zaman kaybettirir.					
11.	Hikâye haritası ile öğrendiklerim daha kalıcı olur.					
12.	Hikâye haritasını karmaşık buluyorum.					
13.	Hikâye haritası ile öğrenmekte zorlanırım.					
14.	Hikâye haritası kullanmak eğlencelidir.					
15.	Hikâye haritası kullanmak sıkıcıdır.					
16.	Derste hikâye haritası kullanmayı sevmem.					
17.	Hikâye haritası kullanmak derse olan ilgimi artırır.					
18.	Hikâye haritası okuduğumu anlamada etkili bir yöntemdir.					
19.	Derste hikâye haritası kullanmaktan hoşlanırım.					
20.	Hikâye haritası kullanışlı bir yöntem değildir.					